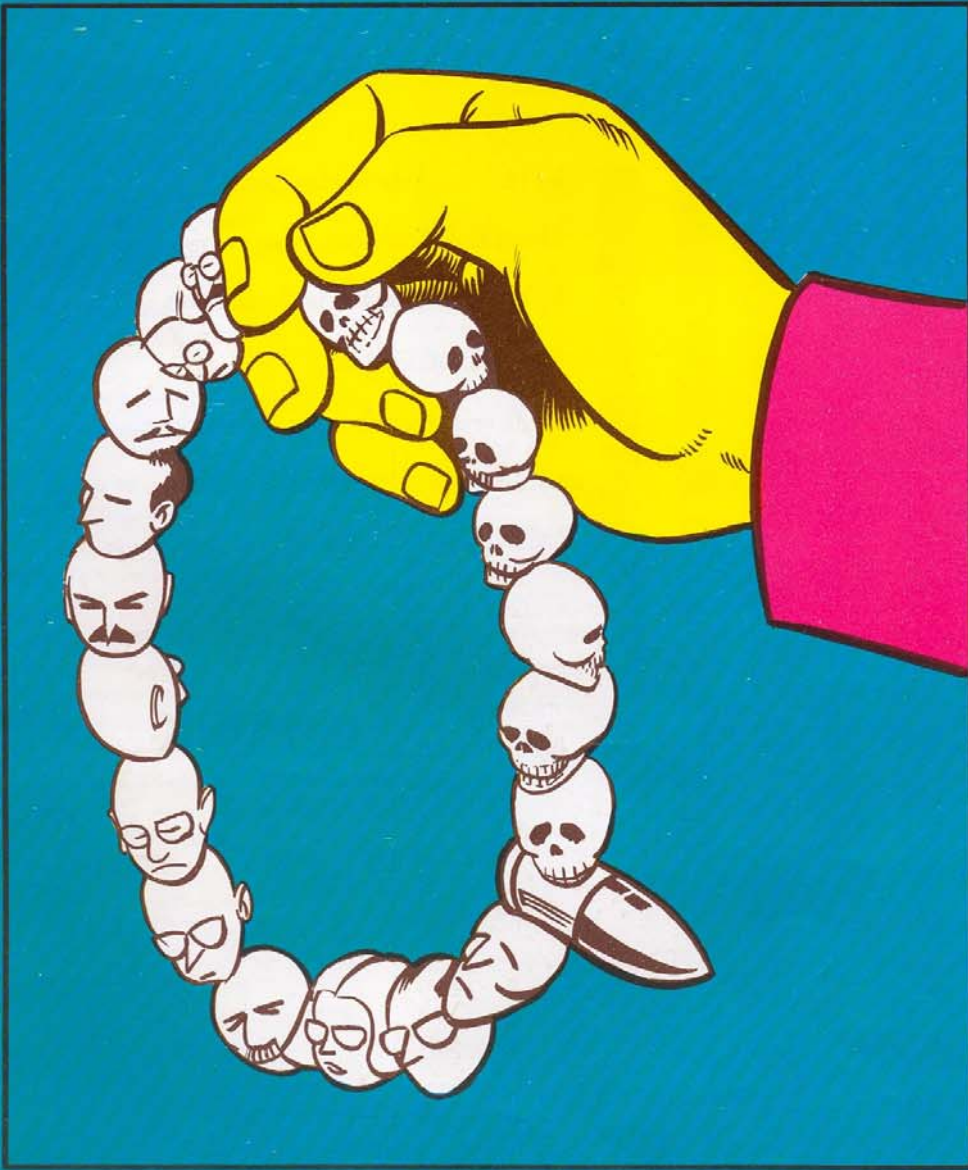

Devlet Denetim Elemanları Derneği

denetim

Yıl: 5 * Sayı 59 * Kasım 1990 * Fiyatı: 2.000 TL (KDV dahil)

Lâiklik; usçu bir yaşam biçimidir.

denetim

AYLIK DERGI

Devlet Denetim Elemanları Derneği
[DENETDE]

Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Selahattin BALTA

Yönetim Yeri

Izmir Cad. Necipbey Apt. 22/6-7 Kızılay-ANKARA
Telefon: 118 97 39

Yayın Kurulu Üyeleri
Ali Rıza AYDIN

İ. Zafer KARAKULAK
Musa ÖZDEMİR
Burhan ÖZBEY, Sacit YÖRÜKER

Genel Koordinatör
Engin UÇ

Yıllık Abone Bedeli (KDV Dahil)
Üyelere: 10.000.- TL. Diğer: 20.000.- TL

Dergi Abone Bedelleri

Türkiye Halk Bankası
Maltepe/Ankara Şubesi Nezdindeki
304-400/66036 numaralı hesaba yatırılabilir.

Üye Aidatları

Türkiye Halk Bankası
Maltepe/Ankara Nezdindeki
304-400/66006 numaralı hesaba yatırılabilir.

Dizgi ve Sayfa Düzenleme: DENETİM Dergisi

Baskıya Hazırlayan: İMREKLAM

Tel: 117 09 29

Baskı: Mine Ofset Ltd. Şti.

Tel: 117 34 75 - 125 23 52 ANKARA

1. Gönderilen yazılar yayımlanmadığı takdirde iade edilmez.

2. İmzalı yazılardaki görüşler dergimizi bağlamaz.

3. Kaynak gösterilmek koşuluyla dergimizden alıntı yapılabilir.

4. Yayın Kurulumuzun uygun göreceği yazılara telif ücreti ödenir.

İÇİNDEKİLER

2.

Tehlike Çarıları
Selahattin BALTA

3.

Lâiklik
Uşçu Bir
Yaşam Biçimi
Prof. Dr. Cahit TALAS

6.

Lâiklik Nedir?
Ne Değildir?
Şerafettin TURAN

8.

Din Sömürüsünün
Panzehiri Lâiklik
Musa ÖZDEMİR

10.

Ne Mutlu Atatürk ü
Olanlara
Yekta Güngör ÖZDEN

12.

Polis Neden
Ev Basar
Av. Ali YILDIRIM

13.

Atatürk ve Lâiklik
İ. Melih BAŞ

15.

Kamu Görevlileri
ve Lâiklik
Burhan ÖZBEY

16.

Gazi Koşku
İ. Zafer KARAKULAK

17.

Arab Milliyetçiliği ve
Türkler Kitabının
Düşündürdükleri
Enise Gülsüm SU

21.

Sosyo Ekono-mik
Mehmet UZER

23.

Yorumsuz
Ruhi TEK

DİN SOMURUSUNUN PANZEHİRİ LÂİKLİK

Musa ÖZDEMİR

Sayıştas Başdenetçisi

Rönesans ve Aydınlanma çağının insanlığa sunduğu önemli kazanımlardan birisi de lâiklik ilkesidir. Din ile devlet ve yönetim işlerinin birbirinden ayrılması olarak tanımlanan lâiklik; dinsel dogmaların bilim, sanat, felsefe, siyaset, kültür eğitim üzerindeki baskılarını geriletmiştir. Devletin belli bir dini temsil etmekten çıkarılması, devletin her türlü inanç karşısında tarafsız ve eşit davranması, herhangi bir din veya mezhebin savunuculuğunu yapmaması ve örgütlenmesine karışmaması, din kurumu ve örgütlerinin de dünyevi siyasal alana müdahale etmemesi lâiklik düşüncesinin günümüzdeki kuramsal ilkeleridir. Lâikliğin bir de bireysel özgürlük yönü vardır. Din, vicdan ve ibadet özgürlüklerinin benimsenmesi, bu alandaki yasal düzenlemeler kişilerin dinsel inançlarını seçmek, bunların gerektirdiği bireysel ve toplu ibadetlerini yerine getirmek ya da hiçbir inanç beslememek konusunda bireysel özgürlüklerini güvence altına almayı amaçlamıştır.

Lâik Bir Dünyada mı Yaşıyoruz?

Ancak üzülerek ve altını çizerek belirtmek gerekir ki, lâiklik ilkesinin bu kuramsal evrimi çağımızda yerküremizin çok sınırlı bir bölümünde oldukça sınırlı olarak yaşama geçmiştir. Dünya nüfusunun ezici bir çoğunluğu lâiklik ilkesinin nimetleriyle tanışmamış, tanıştırılmamıştır. Birakınız Asya'yı, Afrika'yı demokrasisi (!) ile ünlü ABD'de dahi egemen güçler lâikliğe işlerine geldiği kadar izin vermişlerdir. Biim ve Sanat Dergisinin Kasım 1984 sayısında yayımlanan sayın Güney Gönenc'in "Adem Babamızın Göbeği" başlıklı yazısında ABD'de 1925 yılında evrim kuramını sınıfta anlattı diye ceza yiyen biyoloji öğretmeni John Seopes'ten, evrimin öğretilmesini yasaklayan yasaların 1968'de yüksek mahkemece iptal edildiğinden, Reagan'ın 1980 seçim kampanyasında okullara din dersi konulması konusunu propaganda malzemesi olarak kullanıldığından söz edilmektedir.

Reagan'ın başkan seçilmesinden sonra kimi eyaletlerin okullarda evrim kuramının anlatılmasına ayrılan süre kadar sürenin Kutsal Kitap'ta yer alan yaradılış konusuna da ayrılmasını öngören yasalar çıkarıldıkları, bu tür yasalardan bazılarının 1982 yılında Federal mahkeme tarafından yaradılış inancının bilim olmadığı bu nedenle de okullarda okutulamayacağı hükmünü verilerek iptal edildiği anlatılmaktadır. ABD'de, sonradan iptal edilen bu yasaların çikartılması için büyük çaba harcayan kuruluşun adının "Yaradılış Araştırma Enstitüsü" olduğu da anılan yazıda belgelenmektedir.

Ülkemizde Lâikliğe Vurulan Darbeler

ABD'de olup bitenler ile ülkemizde son 10 yılda olanlar arasındaki benzerlik dikkat çekecektir. Darwin kuramının yasaklanma girişimi, zorunlu din dersi, devlet büyüklerinin mitinglerde ayetli konuşmaları, türban sorunu, din dersi kitaplarının içeriği, üfürükçülerin doktorlarla yarışır hale gelmesi, din ve ahlak ardına sığınarak sanat, edebiyat, kültür için getirilen sansürler, Diyanet İşleri Başkanlığının ülkemizde sanki tek mezhep varmışcasına uyguladığı politikalar, Kur'an kursu İmam Hatip liselerindeki nicel ve nitel gelişmeler, bütçeden ayrılan paylar, lâikliğe karşı gurupların teröre bulaşmış olabileceğine ilişkin resmi açıklamalar ülkemizde lâikliğin evrensel ilkelinin yaşama geçemediğinin somut kanıtlarıdır.

Çifte Standart

Lâikliğin sınıfsal anlam ve işlevi vardır. Tanrısal egemenlik anlayışına dayalı mutlak monarşilere karşı, feodal aristokratik toplum ve siyaset yapılarına karşı çıkararak iktidara yürüyen burjuvazi ideolojik ve siyasal özelemlerini gerçekleştirmek için lâikliğe sarıl-

miştir. Feodal-monarjik düzenlere karşı çıkan, kapitalist değerlerin yaygınlaşmasında somut çıkarı bulunan katmanlar da buna destek vermiştir. Böylece egemenliğin kaynağı ve kullanılışı dünyevileşmiş, toplumdaki değer yargıları dinsel temellerden uzaklaşmıştır. Ancak tüm bunlar ekonomik ve siyasal irki elinde tutanların çıkarlarının elverdiği oranda yaşama geçirilmiştir.

Batı Avrupa'da iktidarı ele geçiren burjuvazi o dönemde lâiklik konusunda hayli ilerici bir tavır almasına karşın çağımızda bu özelliğini sürdürmemiştir. Asya ve Afrika'daki monarşilerin, teokratik devletlerin ardında emperyalizmin olduğu ve bu ülkeler halklarının lâiklikle tanışmasının önlediği, dünya sosyalist siteminin din ve milliyetçilik hançerleriyle vurulduğu, papanın ve kilisenin asıl gücünü halk yığınlarından değil egemen güçlerden aldığı gerçekleri yadsınamaz? Batı Avrupa ve ABD'deki lâiklik olgusu azımsanmamalı ancak abartılmamalıdır da. Unutulmamalı ki Uzak Doğu'da, Latin Amerika'da, Afrika'da, Asya'da milyarlarca insanın sırtındaki siyah çarşaf ve gözündeki siyah bandın sorumlularından birisi de emperyalizmdir. Sömürü düzeninin sürebilmesi insanın aydınlanma ve uyanışının engellenmesiyle olanaklıdır. İnsanın kendisini geliştirme ve yenilemesine olanak veren, insanın yaratıcılığına analık eden lâiklik dünyamızda yeterince yaşama geçememiştir. Papanın hristiyanlık dünyasında gördüğü olağanüstü ilginin, kendisini öldürmek isteyen teröriste gösterdiği şevkatin ardında saf, temiz dinsel inançtan çok uluslararası siyasal tercihlerin payının olduğu kuşkusuzdur.

Kaba Aldatmaca

Ülkemizde de durum Avrupa ve ABD'deki çifte standarttan farklı değildir. Holdinglerin yönetimindeki basın bir yandan din ticareti yaparken diğer yandan lâik olduğu için öldürülen kişiler için timsali göz yaşları dökmesi, yazılı ve sözlü iletişim araçlarının bir yandan geniş halk yığınlarının saf, temiz duygularını dinsel mecraya diğer yandan cinsel mecraya sürüklemeleri raslantı değil bilinçli bir arabesk kültür politikasının sonucudur.

Ekonomik erki elinde tutan burjuvazi ile onun siyasi erkteki ortaklarının dinsel eğitimin önemini hararetle savunurken, bu amaçla okullar-kurslar açarken kendi çocuklarını niçin imam olarak eğitmedikleri sorusunun yanıtı kendim için birşey istiyorsam namerdim (!) esprisinde saklıdır.

Noktalarken

Sömürüye karşı olanlar lâikliği, sömürenler ise anti-lâikliği savunacaklardır. Lâikliği savunmak, dünya halklarının gözbağlarını çözmek için çaba harcamak demokrat, aydın, ilerici güçlerin görevidir. Lâikliği savunmak insan haklarını, temel hak ve özgürlüklerini savunmaktır. Lâikliği savunmak din, vicdan, ibadet özgürlüğünü savunmaktır. Lâikliği savunmak saf, temiz, içten, inançlı halkın ekonomik, siyasal, dinsel haklarını savunmaktır. Lâikliği savunmak din-tarikat-ticaret üçgenini kurarak halkı sömürenlerin çıkar çarklarına çomak sokmaktır. Selâm Kubilaylara, Emeçlere, Aksoylara, Dursunlara, Uçoklara ve nice isimsiz insan hakları, lâiklik savunucularına.

